

Hyvinvoinnin edistäminen

Tulevaisuuden kunnassa

Mitä kunta tekee tulevaisuudessa?

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen

- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Vapaa sivistystyö
- Taide- ja kulttuuripalvelut
- Kirjastopalvelut
- Nuorisopalvelut
- Liikuntapalvelut

Elinympäristön kehittäminen

- Maapolitiikka
- Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
- Liikenne, joukkoliikenne,
- Tieverkkojen rakentaminen ja ylläpito
- Vesihuolto
- Jätehuolto
- Energiantuotanto ja -jakelu
- Rakennusvalvonta
- Asuntotoimi
- Ympäristönsuojelu ja terveellisen elinympäristön turvaaminen
- Turvallisuudesta ja varautumisesta huolehtiminen

Kunnan elinvoiman edistäminen

- Paikkakunnan vetovoimaisuus
- Vaikeasti työllistyvien tuki: etsivä nuorisotyö, työpajat, työttömyyden pitkittymisen ehkäisy, kaupunginosatyö
- Kotouttaminen
- Elinkeinopolitiikka: yritysneuvonta, kehittämishankkeet, yritystontit, alueen markkinointi, avoin data
- Resurssiviisaat toimintatavat

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

- Monipuoliset osallistumismahdollisuudet
- Paikallinen yhteisöllisyys
- Viestintä ja vuorovaikutus
- Vaalit ja edustuksellinen demokratia
- Kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet
- Asukkaiden omaehtoinen toiminta

Kuntalaisen hyvinvoinnin edistäminen

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen

Tulevaisuuden kuntaa voidaan kutsua sivistyskunnaksi. Kunta huolehtii asukkaistensa osaamisen ja hyvinvoinnin edistämisestä sekä elinikäisestä oppimisesta. Sivistyspalveluista suuri osa on lakisääteisiä ja kohdistuvat päivittäin suureen määrään kuntalaisia. Lisäksi sivistyskunta tarjoaa monin tavoin kaikille kuntalaisille mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen ja edellytykset hyvään elämään.

Varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelujen sekä kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön rooli kunnassa onkin merkittävä paitsi sivistyksen niin myös hyvinvoinnin, elinvoiman ja osallisuuden edistämisessä.

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen:

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on osa lapsen kasvatus- ja koulutuspolkua. Laadukkaalla varhaiskasvatuksella tuetaan lapsen kasvatusta ja oppimista sekä koko perheen hyvinvointia.

Lapsen osallistuessa varhaiskasvatukseen on huoltajien mahdollista tehdä työtä tai opiskella.

Varhaiskasvatuksella voidaan myös edistää lasten terveitä elämäntapoja, lisätä liikkumista ja muokata asenteita liikkumista kohtaan.

Varhaiskasvatuksen arjessa voidaan havaita lapsen elämässä olevia haasteita ja pulmia ja näin lapsi ja perhe saavat tukea mahdollisimman varhain. Voidaan ajatella, että varhaiskasvatuksella on merkittävä kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävä vaikutus.

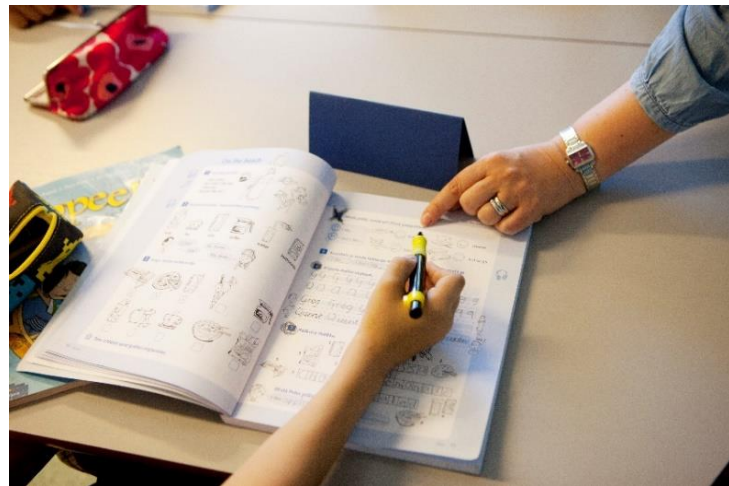
Osaamisen ja kulttuurin edistäminen:

Esi- ja perusopetus

Esi- ja perusopetuksella on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja.

Oppilaiden hyvinvointia edistävät turvallinen arki, monipuoliset oppimismuodot ja osallisuus. Oppilashuollon palvelut, kiusaamisen ehkäisy ja erilaiset tuen muodot ovat koulussa toteutettavaa hyvinvoinnin edistämistä.

Esimerkiksi *Liikkuvan koulun* toiminnalla sekä kirjasto- ja kulttuuritoimen yhteistyöllä ohjataan lapsia ja nuoria terveeseen, aktiiviseen ja mielekkääseen elämäntapaan

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen:

Toisen asteen koulutus

Toisen asteen koulutus lisää osaamista, osallisuutta sekä tukee elinikäistä oppimista. Koulutuksella on todettu olevan merkittäviä yhteyksiä syrjäytymisen ehkäisyyn ja eriarvoisuuden kaventamiseen. Koulutus tavoittaa syrjäytymisuhan alla olevia ja tarjoaa heille tulevaisuuden näkymiä sekä työkaluja saavuttaa unelmia.

- *Lukiokoulutus* on yleissivistävää toisen asteen koulutusta, joka perustuu perusopetuksen oppimäärään. Lukiokoulutusta järjestetään lukioissa, aikuislukioissa ja muissa oppilaitoksissa. Lukiokoulutus antaa valmiudet jatkaa opiskelua yliopistossa ja ammattikorkeakoulussa.
- *Ammatillinen koulutus* kohottaa väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää varten ja pyrkii vastaamaan sen osaamistarpeisiin.

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen:

Vapaa sivistystyö

Kansalaisopistot ovat kaikille avoimia oppilaitoksia, joissa voi oppia uusia tietoja ja taitoja. Kansalaisopistossa opinnot perustuvat elinikäisen oppimisen periaatteeseen sekä ihmisen omaan haluun oppia ja kehittyä. Tarjontaan kuuluu monenlaisia kursseja taideaineista kieliin ja liikuntaan sekä avoimia yleisöluentoja erilaisista aiheista

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen:

Taide- ja kulttuuripalvelut

Kunnat vastaavat alueensa kulttuurin peruspalveluista. Jokaisella on oikeus kulttuuripalveluihin iästä, kulttuuritaustasta ja elämäntilanteesta riippumatta. Ihanteellisesti palvelut ovat luonteva osa kuntalaisten jokapäiväistä elämää.

Avustustoiminta luo mahdollisuuksia kulttuurin omaehtoiselle harrastamiselle ja ammatilliselle taidetoiminnalle. Kulttuuripalveluiden merkitys alueen elinvoimaisuuden ja kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta on suuri.

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen:

Kirjastopalvelut

Kunnan tehtävänä on yleisen kirjaston toiminnan järjestäminen. Kirjastopalveluilla edistetään yhtäläisiä mahdollisuuksia tietoon, lukukokemuksiin, osaamisen kehittämiseen sekä kansalaistoimintaan.

Tehtävänä on tarjota kaikenikäisille pääsy aineistoihin ja kokoelmiin, tarjota tietopalvelua, tukea ja ohjausta tiedon hankintaan sekä tiloja monenlaiseen toimintaan. Palveluja viedään myös kotona ja laitoksissa asuville ja tehdään yhteistyötä mm. varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa.

Yhteiskunnallisen vuoropuhelun edistämisellä kirjastot tukevat niin kotoutumista, yhteisöllisyyttä kuin paikallista identiteettiä. Kirjaston omien aineistojen käyttö, lainaus ja varaaminen sekä ohjaus ja neuvonta on maksutonta

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen:

Nuorisopalvelut

Nuorisopalveluilla tuetaan nuorten kasvua ja kehittymistä aikuisuuteen sekä toimitaan eri tavoin nuorten syrjäytyminen ehkäisemiseksi.

Kuntien nuorisopalvelut järjestävät nuorille erilaista toimintaa kuten tapahtumia, kerhoja ja retkiä. Etsivä nuorisotyö auttaa nuoria, jos elämässä on haasteita tai sopivaa opiskelupaikkaa ei tahdo löytyä. Monessa kunnassa toimii myös nuorten työpajoja.

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen:

Liikuntapalvelut

Kunnat ovat merkittäviä liikuntapalvelujen tuottajia ja toimintaedellytysten luoja. Liikunta on kunnan peruspalvelu ja tärkeä osa kuntalaisten hyvinvointia.

Kunta järjestää eri ikäisille asukkailleen terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa monin tavoin, kuten tukemalla kansalaistoimintaa sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

Kunta on ihmisten muodostama yhteisö, jota luonnehtii vahvasti moniarvoisuus. Kuntalaiset eriytyvät identiteetiltään, arvoiltaan ja elämäntavoiltaan. Tämä näkyy kuntalaisten erilaistumisena myös osallistujina. Tulevaisuuden kunta elää ja kehittyy kumppanuudessa tällaisten vertaisyhteisöjen kanssa. Vahvan luottamuksen ja vuoropuhelun yhteisöt menestyvät muita paremmin ja kykenevät tuottamaan parempaa hyvinvointia asukkailleen.

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen: **Monipuoliset osallistumismahdollisuudet**

Edustuksellista demokratiaa täydentämään on erityisesti 1990-luvulta lähtien kehitetty suoran osallistumisen käytäntöjä, joiden kautta kuntalaiset voivat suoremmin vaikuttaa asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon. Kuntalain (22 §) mukaan valtuuston on pidettävä huolta siitä, että kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunta voi vapaasti päättää siitä, miten se tämän velvollisuutensa käytännössä toteuttaa. Osallisuuden tunteella on suora kytkös kokemukseen hyvinvoinnista.

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen: **Paikallinen yhteisöllisyys**

Kunnalla on ainutlaatuinen rooli paikallisyhteisönä, joka kokoaa yhteen monia kuntalaisille tärkeitä yhteisöjä ja vertaisryhmiä. Näitä syntyy usein hyvin spontaanisti esimerkiksi ryhmälle yhteisten asioiden ja elämäntilanteiden mukaan.

Kunnan merkitys arjen yhteisönä on muuttumassa. Yhteisöllisyyden merkitys ei enää määräydy pelkästään asuinpaikan mukaan. Monille omat, yksilöllisesti valitut yhteisöt ovat asuinpaikkaa merkityksellisempiä. Aikaan ja paikkaan sitoutumaton sosiaalinen media luo uudenlaisia ja monimuotoisia sosiaalisia yhteisöjä.

Yhteisöt ja yhdistykset tukevat kuntalaisia arjessa ja parhaassa tapauksessa muodostavat kiinteän osan tukiverkkoa.

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen: **Viestintä ja vuorovaikutus**

Viestintä on lähtökohta hyvinvoinnin edistämiseksi. Tieto käytettävissä olevista palveluista, osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista sekä päätöksenteosta on välttämätöntä yhteisössä toimimiseksi. Lisäksi viestintä on ennen kaikkea vuorovaikutusta: kuntalaisten tarpeiden kartoittamista, palautetta ja keskustelua.

Avoin viestintä ja vuorovaikutus osallisuus- ja kehittämisprosessien eri vaiheissa varmistaa, että työtä tehdään aidosti kuntalaisten hyvinvoinnin hyväksi. Tieto ja osallisuus lisäävät ymmärrystä ja tyytyväisyyttä. Viestintään liittyvät tapahtumat, myönteinen markkinointi ja uusien vuorovaikutteisten välineiden hyödyntäminen antavat välittömiä hyvinvointikokemuksia. Viestintä on myös välttämätön hyvinvoinnin johtamisen, kehittämisen ja yhteistyön väline.

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen: Kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet

Aktiivinen kansalaisyhteiskunta sekä järjestö- ja vapaaehtoistoiminta ovat aina olleet paikallisyhteisöjen toiminnan ydintä ja merkittävä sosiaalisen pääoman luoja.

Vahvan kansalaisyhteiskunnan avulla voidaan vahvistaa myös kunnallista demokratiaa ja aktivoida kuntalaisia. Perinteinen edustukselliseen demokratiaan pohjautuva vaikuttaminen saa enenevässä määrin rinnalleen täydentäviä uusia osallistumisen ja vaikuttamisen muotoja. Kolmannen sektorin rooli on tulevaisuudessa yhä tärkeämpi. Järjestötoiminnan avulla erilaiset kuntalaiset kohtaavat ja voivat laajentaa keskinäistä kanssakäymistään.

Lukuisissa paikallisissa järjestöissä ja yhteisöissä on yhteen liittyneinä valtavasti potentiaalia tuottaa vapaaehtoista vertaistukea ja kantaa vastuuta oman lähiyhteisönsä kehittämisestä sekä osallistua palvelujen suunnitteluun. Kansalaisyhteiskunta "tuottaa" juuri niitä palveluita, joilla on suuri vaikutus siihen, miten voimme ennaltaehkäistä syrjäytymistä sekä raskaita ja kalliita korjaavia toimenpiteitä.

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen: **Asukkaiden omaehtoinen toiminta**

Kuntalaiset edistävät omilla valinnoillaan omaa ja lähiyhteisön hyvinvointia. Jokainen luo omasta arjestaan juuri itselleen sopivan tukien samalla myös muiden elämää. Pienillä teoilla voi piristää yhteistä elinympäristöä tai tukea läheisten hyvinvointia. Kunnan rooli on erityisesti mahdollistaa ja tukea kuntalaisten aktiivista hyvinvoinnin edistämistä ja auttaa erityisesti niitä, jotka tähän eivät itse täysin kykene.

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen: **Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus**

Hyvinvoinnin kannalta on keskeistä, että jokainen kuntalainen saa tarvitsemiaan palveluita ja pääsee kokemaan itsensä osalliseksi. Palveluiden ja osallisuuden tulee toteutua riippumatta kuntalaisen kielitaidosta, iästä, alkuperästä, uskonnosta, seksuaalisesta suuntautumisesta, sukupuolesta tai muusta henkilöön liittyvästä tekijästä.

Kuntien tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat auttavat kehittämään mahdollisuuksia jokaisen kuntalaisen hyvinvoinnille. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistetään osana kunnan toiminnan ja talouden ohjausta ja yhteistyössä syrjinnän vaarassa olevien kuntalaisten kanssa.

Elinympäristön kehittäminen

Hyvä elinympäristö luo pohjan asukkaiden arjelle ja perustarpeiden tyydyttämiselle. Se tarjoaa mahdollisuuden asumiseen, palveluiden käyttämiseen, työssäkäyntiin, ulkoiluun, harrastuksiin, mutta myös lepoon ja yksityisyyteen.

Laadukas elinympäristö on vetovoimainen niin asukkaille kuin yrittäjillekin. Terveellisyys, turvallisuus, esteettömyys ja viihtyisyys ovat elinympäristön tärkeitä ominaisuuksia joilla edistetään hyvinvointia. Elinympäristön kehittämisessä parhaat tulokset saavutetaan kuntalaisia kuunnellen kaavoituksen, rakennusvalvonnan, ympäristösuojelun ja ympäristöterveyden yhteistyöllä.

Elinympäristön kehittäminen: Maapolitiikka

Kunnan maankäyttöä ja palveluverkkoa koskevat valinnat vaikuttavat monella tavalla kuntalaisten arkeen ja yritysten toimintaedellytyksiin.

Pitkäjänteisellä suhdanteista riippumattomalla maanhankinnalla ja kaavoituksella kunta luo itselleen mahdollisimman hyvät valmiudet reagoida muutostarpeisiin kestävällä tavalla hyvinvointia edistävästi.

Kunnalla tulee olla aktiivinen ote täydennysrakentamisen ohjaamisessa, järjestämisessä sekä yksityisten tahojen välisten intressien yhteensovittamisessa siihen liittyen.

Elinympäristön kehittäminen: Kaavoitus ja maankäytönsuunnittelu

Kaavoituksella mahdollistetaan sekä viihtyisä elinympäristö että hyvinvoinnin edistäminen kaikilla kunnan toimialoilla. Kaavoituksella voidaan ehkäistä esimerkiksi segregatiota ja muun eriarvoisuuden syntymistä.

Elinympäristön terveellisyys, turvallisuus ja esteettömyys tulee ottaa huomioon kokonaisvaltaisesti yhdyskuntien suunnittelussa, toteuttamisessa ja ylläpidossa. Maankäytön ja liikenteen suunnittelu on tehokas, ennaltaehkäisevä keino vaikuttaa mm. ulkomelun torjuntaan, ilmanlaatuun asuinympäristössä ja talousveden raakavesilähteiden suojeluun.

Elinympäristön kehittäminen: **Liikenne, joukkoliikenne, katuverkkojen rakentaminen ja ylläpito**

Hyvät liikenneyhteydet ja liikennepalvelujen toimivuus ovat perusedellytyksiä kuntien ja alueiden toiminnassa. Liikennejärjestelmän suunnittelussa käsitellään kaikki liikkumisen osa-alueet, otetaan huomioon kaikki eri väestöryhmät ja tarkastellaan avoimesti suunnitelmien vaikutuksia. Näin mahdollistetaan myös kuntalaisten oma hyvinvointia edistävä toiminta, kuten työmatkapyöräily.

Kasvavilla kaupunkiseuduilla kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä kehitetään houkuttelevaksi, jotta hyvä ilmanlaatu ja liikennejärjestelmän toimivuus voidaan turvata ja ilmastotavoitteet saavuttaa. Vaihtoehtoisten käyttövoimien ja vähäpäästöisten ajoneuvojen käyttömahdollisuuksia tulee edistää.

Elinympäristön kehittäminen: **Vesihuolto**

Puhdas juomavesi on elintärkeä osa kuntalaisten hyvinvointia. Raakavesilähteiden suojeluun sekä verkostojen ja laitosten kuntoon tulee kiinnittää aiempaa enemmän huomiota, jotta vältetään epidemiat ja turvataan pohjaveden käyttökelpoisuus.

Myös jätevesien puhdistustekniikoita tulee kehittää. Hulevesien hallinnalla estetään mm. kiinteistöille aiheutuvia vesivahinkoja ja haitallisia hygieenisiä vaikutuksia. Luonnonmukaisilla hulevesiratkaisuilla myös luodaan viihtyisiä vesiviheraiheita.

Elinympäristön kehittäminen: **jätehuolto**

Kuntien ja niiden jätelaitosten järjestämässä jätehuollossa panostetaan uudelleenkäytön ja korkealaatuisen materiaalkierrätyksen edistämiseen yhteistyössä alan muiden toimijoiden kanssa.

Toimivilla jätehuoltoratkaisuilla varmistetaan viihtyisä ja turvallinen elinympäristö sekä tuetaan kiertotaloutta.

Elinympäristön kehittäminen:

Energiantuotanto ja -käyttö

Energiantuotanto ylläpitää hyvinvoinnin kannalta tärkeitä palveluita ja mahdollistaa nykymuotoisen arjen, asumisen ja elämisen kaikessa monimuotisuudessaan.

Kaukolämpö, lämmön ja sähkön yhteistuotanto sekä kaukojäähdytys ovat energiatehokkaita ja paikallisen ilmanlaadun kannalta hyviä tapoja tuottaa ja jakaa energiaa tiiviissä taajamissa. Uusiutuvalla energialla tuotettuna ne ovat myös ilmastoystävällisiä. Palveluiden järjestäjinä ja omassa energiankäytössään sekä energiaratkaisuissaan kuntien tulee toimia edelläkävijöinä säästäten samalla myös omissa energiamenoissaan.

Elinympäristön kehittäminen:

Asuntotoimi

Jokaisen kuntalaisen arjen hyvinvointia on yksinkertaisimmillaan oma tai vuokrattu asunto, jossa kokee olonsa turvallisiksi ja jota voi kutsua kodiksi.

Kunnat pyrkivät osaltaan vaikuttamaan kohtuuhintaisia asuntoja rakennuttavien toimijoiden määrään luomalla toimintaedellytyksiä ja osallistumalla tarvittaessa itse asuntojen rakennuttamiseen. Erityisesti heikossa asemassa olevien asuntotilanteen huomioiminen on tärkeää.

Elinympäristön kehittäminen: Ympäristönsuojelu ja terveellisen elinympäristön turvaaminen

Rakennetun ympäristön suunnittelussa ja ylläpidossa tulee ottaa huomioon terveysvaikutukset. Eheän yhdyskuntarakenteen sisälle varataan ihmisen terveyttä ja luonnon monimuotoisuutta tukevaa ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen tarvittavaa viherrakennetta.

Hyvinvoiva luonto tukee kuntia niiden työssä paremman elinympäristön luomiseksi. Sisäilman ongelmien ratkaisemiseksi luoduilla rakenteilla ja toimintatavoilla parannetaan päiväkotien, koulujen ja työpaikkojen terveellisyyttä ja turvallisuutta.

Elinympäristön kehittäminen: Turvallisuudesta ja varautumisesta huolehtiminen

Turvallisuudessa on paljolti kyse koetusta turvallisuuden tunteesta. Pelkästään reagoivien toimenpiteiden sijaan kuntien varautumista kehitetään enemmän ennakoivaan ja ehkäisevään suuntaan. Tällöin uhkia tunnistetaan ja arvioidaan sekä uhkien toteutumista pyritään estämään tai niiden vaikutuksia vähentämään jo ennalta. Kuntaorganisaation ja eri turvallisuusviranomaisten välisen yhteistyön jatkuminen turvataan ja sitä kehitetään.

Kunnan elinvoiman edistäminen

Hyvinvointi ja elinvoima kulkevat vahvasti käsi kädessä. Hyvinvoivat kuntalaiset pitävät kunnan elinvoimaisena ja eloisana.

Elinvoimainen kunta puolestaan tarjoaa kuntalaisilleen mahdollisuuksia hyvinvointiin ja toimivaan arkeen.

Työpaikat, yritykset ja yhdistykset ovat myös avaintekijöitä hyvinvoinnin perusteita luodessa.

Kunnan elinvoiman edistäminen: **paikkakunnan vetovoimaisuus**

Vetovoimaisuudella synnytetään kuntaan suuntaavaa imua. Osa kuntalaisen hyvinvointia on kokemus osallisuudesta ja johonkin yhteisöön tai paikkaan kuulumisesta. Vetovoimaisuutta on myös se, että kuntalainen voi olla ylpeä oman kunnan imagosta.

Kunnan elinvoiman edistäminen:

Vaikeasti työllistyvien tuki: etsivä nuorisotyö, työpajat, työttömyyden pitkittymisen ehkäisy, kaupunginosatyö

Kunnan on tärkeää auttaa juuri vaikeasti työllistyviä oman hyvinvoinnin tukemisessa ja työllistymisessä.

Työn merkitys osana hyvinvointia ja kestävää yhteiskuntaa on merkittävä.

Kunnan elinvoiman edistäminen: Maahanmuuttajien kotouttaminen

Kunnilla on tärkeä rooli maahanmuuttajien kotouttamisessa. Kotouttamisen tavoitteena on tukea maahanmuuttajien suomen tai ruotsin kielen oppimista sekä edistää työllistymistä ja osallisuutta suomalaiseen yhteiskuntaan.

Onnistunut integraatio luo edellytyksiä kunnan asukkaiden hyvinvoinnille sekä sille, että väestöryhmien väliset suhteet ovat hyvät ja paikallisyhteisöt aidosti monikulttuurisia. Kotouttaminen ja maahanmuutto edistävät elinvoimaa ja lisäävät myös työvoiman saatavuutta yritysten ja palveluiden näkökulmasta.

Kunnan elinvoiman edistäminen:

Elinkeinopolitiikka: yritysneuvonta, kehittämishankkeet, yritystontit, alueen markkinointi, avoin data

Monipuolinen yritysraakenne tarjoaa kuntalaisille yleensä myös monipuolisen palvelutarjonnan erityisesti palveluissa, joita kunta ei tuota. Yritykset synnyttävät myös eloisaa ja viihtyisää asuinympäristöä sekä työpaikkoja asukkaille osaksi merkityksellistä elämää.

Kunnan elinvoiman edistäminen:

Resurssiviisaat toimintatavat ja ilmastonmuutoksen torjunta

Resurssiviisaus on kykyä käyttää erilaisia resursseja (luonnonvarat, raaka-aineet, energia, tuotteet ja palvelut, tilat ja aika) harkitusti ja hyvinvointia sekä kestävää kehitystä edistävällä tavalla. Resurssiviisautta voidaan edistää kiertotalouden, materiaalien elinkaarihallinnan, energia- ja materiaalitehokkuuden ja uusiutuviin energiamuotoihin siirtymisen kautta.

